

BUITEN

8^E JAARGANG N^O. 8.

ZATERDAG 21 FEBRUARI 1914.

Foto Aug. F. W. Vogt.

DE VOORGEVEL VAN KASTEEL „DE KEUKENHOF” BIJ LISSE.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST, DOOR WILLIAM LE QUEUX (8) BLZ. 86	
FEBRUARI-ZON, DOOR KÄTHE MUSSCHE, (GEDICHT).	87
„DE KEUKENHOF”, DOOR S., (GEÏLLUSTREERD). BLZ. 85, 88—91	
OVERIJSSELSCH E LEGENDEN. HET STEENEN KRUIS, DOOR	
JOSEF COHEN.	BLZ. 89
HERINNERING, DOOR ERNEST DE LA RIVIÈRE	92
HET ZWAARD VAN DEN ADMIRAAL GRAAF VAN BOSSU,	
DOOR MR. P. MACLAINE PONT (GEÏLLUSTREERD). BLZ. 92—93	
VAN EEN VERBLIJF OP HELGOLAND, DOOR H. VAN DER	
MANDERE (GEÏLLUSTREERD).	BLZ. 93—94
HET HONDERD-JARIG BESTAAN VAN HET DERDE REGI-	
MENT HUZAREN, (ILLUSTRATIES).	BLZ. 95
DE BOONENKEVER, DOOR J. H. FABRE (VERTAALD DOOR	
G. H. PRINSEN GEERLIGS).	95
KONIJNEN OP DE PLUIMVEE-TENTOONSTELLING TE AM-	
STERDAM, (ILLUSTRATIES).	96
HET ZWAKKE GESLACHT SMACHTENDE NAAR DE GENIE-	
TINGEN DER STEM BUS (ILLUSTRATIE).	96

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten.” Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's. Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST

door WILLIAM LE QUEUX.

(8) (Geautoriseerde vertaling.)

KLAARBLIJKELIJK had de oude man dat geld nog eerst kort geleden ontvangen. Anders zou hij het juiste bedrag wel geweten hebben zonder het te behoeven te tellen. En wederom verscheen die afzichtelijke, sinistere grijns op zijn gelaat, die ik ook reeds ten huize van Gasperini had opgemerkt. Ook de vrouw lachte met een wel-luidenden, prettig-aandoenden, parelenden lach, niet luid of onwelluidend zooals de stemmen van verscheidene vrouwen om ons heen waren. Wie kon zij zijn, vroeg ik mij af. Tot welken stand zou zij behooren?

Een vreemdeling, die haar daar zoo alleen zag zitten, het een of ander drinkend uit een tumbler, zooals zij daar zat toen wij binnentraden, zou waarschijnlijk tot de slotsom gekomen zijn, dat zij behoorde tot de klasse der demi-mondaines. En toch had zij het voorkomen van een dame. Ook haar stem, haar intonatie — ik had haar hooren spreken toen zij met den ouden man naar haar tafeltje terugging — haar verschijning en optreden was buitengewoon beschaafd. Als ik haar zoo zag, scheen ze mij toe een vrouw uit de beschaafde kringen te zijn. En wat deed zij dan hier met dezen afschuwelijken ouden man, evengoed als hij zich verlustigend in dien stapel geld? Was zij misschien familie van hem? Zij kon moeilijk zijn dochter, en zelfs zijn kleindochter niet zijn, giste ik, en natuurlijk nóg minder zijn vrouw.

Ik weet zeer goed wat sommige vrouwen al niet doen en willen verduren voor geld. Ik weet gevallen van wonderschoone vrouwen, vrouwen van wie niemand zou willen gelooven, dat zij niet kuisch waren, en die, helaas, alles er aan gaven, — hun goeden naam, hun echtgenooten, kinderen, alles, om te gehoorzamen aan den roep der begeerte naar geld, als sommige rijke City-men hun zedelijkheid te zeer op de proef stelden met verleidelijke voorstellen.

Hoe meer ik nadacht over de voorvallen van dien middag, terwijl ik daar zoo van tijd tot tijd zat te kijken in de richting van den oude, die nu zijn pakje bankbiljetten had weggeborgen in een portefeuille in den borstzak van zijn jas, en naar de mooie vrouw, die naast hem zat, hoe meer ik mij in mijn overtuiging bevestigd voelde, dat dit geld Gasperini op de een of andere manier was afgeperst.

Neen, het was zeker niet vrijwillig gegeven. Daarvan voelde ik mij overtuigd. Het was of het een of ander instinct mij zeide, dat Gasperini het had betaald, omdat de oude hem gedreigd had.

Daarom, Gasperini moest of den ouden man zelf vreezen, of voor ruchtbaarheid van iets dat de oude omtrent hem wist. Maar wat? Het moest wel iets zeer ernstigs zijn, waarvoor hij bevreesd was, dat de kunstenaar ertoe kon bewogen worden zich te laten brandschatten voor een bedrag van een duizend pond, dat ineens was uitbetaald, nog geen twintig minuten nadat de oude man er om was komen vragen.

Dit waren natuurlijk alle slechts gissingen van mijn kant, maar toch voelde ik er mij even zeker van dat ik het bij het rechte einde had, als dat ik hier in het Café Royal een Manhattan zat te drinken en een sigaret zat te rooken. De lust om dit merkte waardige mysterie op te lossen, werd al grooter en grooter bij mij. Gasperini's bevreemdende en geheel veranderde houding, en de volkomen verandering die er in zijn voorkomen had plaats gegrepen, zoodra hij den ouden man in het oog kreeg, hadden zulk een indruk op mij gemaakt, dat ik voelde ze nooit weder te zullen vergeten. Dat Gasperini nog wel om zoo te zeggen platgeslagen was door een misvormd oud mannetje, dat minstens zes maal zoo oud leek als hij, Gasperini, wiens enorme wilskracht zich onmiddellijk in zijn oogen afspiegelde! Ik had nooit een wonderbaarder probleem kunnen bedenken, dan dat, waarvoor ik nu stond, en dat ik, zooals ik reeds gezegd heb, vastbesloten was op te lossen. Bijna een half uur zaten zij daar, de vreeselijke, diklippige, zoo goed als tandelooze oude man, en de schoone, bruin-oogige vrouw in het zwart, wier leeftijd ik hoogstens op achtentwintig stelde. En voortdurend praatten zij op een toon, die, naar hun gebaren en gelaatsuitdrukking te oordeelen, bijzonder levendig scheen te zijn.

Waarover zouden zij het hebben? Welke onderwerpen van blijkbaar zulk een groot gewicht konden de gemeenschappelijke belangstelling hebben van twee menschen, die in elk opzicht zulk een bijzonder treffend contrast vormden? Hoe langer ik hier over nadacht, hoe meer ik mij inspande om dit kluwen te ontwarren, en hoe meer bezwaren zich voordeden.

Eindelijk stonden zij op, en daar ik dien Zaterdag niets te doen had, — Rosemary was met haar oom van Zaterdag tot Maandag uit de stad — besloot ik zoo mogelijk het eind van dit kleine drama, dat mij zooveel belang inboezemde, bij te wonen.

Ditmaal riep de oude tot mijn verwondering geen taxi aan, hoewel een gediensstige portier aan den ingang van het café geneigd scheen er een voor hem te roepen of hij wilde of niet. Doch in plaats van te rijden, gingen hij en zijn gezellin te voet op weg. Zij liepen eerst naar Piccadilly Circus, vandaar Coventry Street af, door Leicester Square en zoo Long Acre in. Deze straat — bekend als het automobielen pantechnicon — recht af, gingen zij het Covent Garden tube station voorbij, sloegen toen links Castle Street in, een smal, vrij vuil straatje, dat links en rechts op Endell Street uitloopt. Aan weerskanten waren armoedige woningen van verscheidene verdiepingen hoog, meerendeels met smerige ramen, en overal kinderen met vuile handen en gezichten, blijkbaar volkomen in hun element bij het modderen in de goten.

De oude man en zijn goed-gekleede gezellin sloegen rechts Castle Street in, liepen misschien een twintig meter ver de straat in, en bleven toen staan. Terwijl ik op den hoek bleef staan, nam ik een sigaar uit mijn koker, stak haar aan, en wierp, terwijl ik deed alsof ik moeite had om haar behoorlijk aan te krijgen, ter sluiks een blik de straat in.

De oude man haalde een huissleutel uit den zak en stak deze in het slot. Een oogenblik later waren hij en zijn gezellin een der huizen binnengegaan. Ik liep vlug de straat af, en toen ik het huis, waarin zij verdwenen waren passeerde, nam ik goed nota van het huisnummer.

Met een voldaan gevoel keerde ik weder om en ging terug naar Endell Street. In elk geval had ik een adres. Ik haalde mijn horloge te voorschijn en zag dat het nu bijna zes uur was. Doelloos liep ik nu langs denzelfden weg dien ik gekomen was naar het West End terug, steeds in gedachten bezig met wat er voorgevallen was. Ik ging naar White in St. James' Street. In de vestibule ontmoette ik verscheiden lui die ik kende, en daar ik met eenigen hunner in gesprek raakte, lieten de gedachten aan Dario Gasperini, den ouden man, de beide Nubiers en de schoone gezellin van den oude mij een tijdlang met rust.

„Heb ik je gisterenavond niet in 't Carlton Restaurant gezien, met een vent, die Drew heet?” vroeg een zekere kapitein Pettigrew een oogenblik later, terwijl wij met nog anderen voor het venster van de rookkamer stonden.

„Ja, dat heb je goed gezien”, zei ik.

„Wat is dat voor 'n vent? Hoort er eigenlijk niet bij, hè?”

„Dat hangt er van af wat je verstaat onder „er niet bij hooren”, antwoordde ik. Zijn toon ergerde mij. Hij was een van die klein-geestige, bekrompen menschen — in het leger vindt men er veel zoo, geen enkele bij de Marine, — die iedereen, wiens voorkomen of manieren ook maar een haar afwijken van het alledaagsche en conventionele, „een outsider” of een „patser” noemen. „Ik vind hem een heele goede kerel”, voegde ik erbij, vastbesloten, voor hem op te komen.

„O ja, hij zal wel een heele goeie kerel zijn”, antwoordde Pettigrew met een grijns, terwijl hij aan zijn snor draaide, „maar je weet wel wat ik bedoel met „outsider”: 't soort vent, die niet heelemaal, enfin, e-, je begrijpt me, niet precies dat is”.

„Ken je hem?” vroeg ik, zoo langs mijn neus weg.

„Hem kennen? N-nee, niet bepaald kennen. Dat wil zeggen, ik heb hem eens ontmoet, aan 'n diner. Ik herinner me, dat hij

in den loop van het gesprek jouw naam aan tafel noemde. Ja, feitelijk noemde hij hem verscheidene malen. Het was bij Enrico Marco, de rijke bankier in Grosvenor Street, dat ik hem ontmoette. Ik zou zoo zeggen dat Marco zelf ook niet „high class” is, als je ’t mij vraagt, al ken ik menschen die hem vleien, omdat hij ’n macht geld heeft. Ik wou wel ’s weten wat ’t hem gekost heeft, om dien violist, Gasperini, in zijn huis te laten spelen”.

„Gasperini? Speelde dié daar?”

„Ja, en je hadt de vrouwen eens sentimenteel over hem moeten hooren praten. Ik werd er gewoonweg beroerd van. Ik voor mij zie niet in wat de menschen toch kunnen zien in die fiedel- en piano-lui. Natuurlijk speelt hij machtig mooi en zoo, maar ik houd meer van dingen waar je bij kunt meezingen”.

„Ik heb hem nooit hooren spelen”, zeide ik, „maar de volgende week ga ik hem toch eens hooren. Ik ben net als jij, ik weet niets van muziek af, maar ik heb me laten vertellen, dat Gasperini iedereen, musicus of niet, meesleept”.

„Nou, mij sleepte hij anders niet mee, ha, ha!” lachte Pettigrew. „Moet je niet denken! Maar dit moet ik zeggen, de vent ziet er als een gentleman uit, en heeft niet dat beestige lange haar, waarmee zoo’n hoop van die lui loopen. Hallo! Als je toch over den duivel praat, hè?” riep hij uit, plotseling uit het raam St. James’ street inkijkend, „daar gaat de man zelf! Wat ’n kar, hè?”

Een zeer groote, grijze auto met een lange, schuin aflopende voorklep werd een oogenblik opgehouden door het verkeer. Het was een open auto, want de avonden waren warm, en op de achterbank zag ik Dario Gasperini meer liggen dan zitten. Velen keken naar hem en herkenden den grooten kunstenaar.

Dadelijk drong het groepje, waarmee ik had staan praten, naar het venster, om te kijken.

„’n Knappe vent, hè?” zei er een.

„Verdient ’n hoop geld”, merkte een ander op.

„’n Verduiveld mooie kar, die ie daar heeft”, voegde een derde erbij. „Hij zal wel ’n beetje in z’n muts geschoten zijn. De meesten van die genieën zijn dat”.

De politieagent ging op zijde, maakte een gebaar met zijn arm, en het verkeer begon weder voort te gaan. Eenige oogenblikken later was de auto uit het gezicht. Gasperini was in avond-toilet, had ik opgemerkt. Ook had ik gezien, dat hij zijn viool bij zich had. Hieruit maakte ik op, dat hij dien avond zou spelen, al was het nog wel wat vroeg om nu al op weg te gaan. Misschien ging hij eerst ergens dineeren.

En toen kwam een gedachte bij mij op.

Daar ik dus nu wist dat hij van huis was, wilde ik onder het een of ander voorwendsel naar zijn huis terugkeeren, en probeeren die zwijgzame Nubiërs aan het praten te krijgen. Want ik was ook wel wat nieuwsgierig om eens hun stem te hooren.

Het duurde niet lang, of mijn taxi had mij naar St. John’s, Wood gebracht. Ik keek op mijn horloge, terwijl ik boutweg naar de deur ging. Het was tien minuten over zeven, toen ik op het electrische schelleknopje drukte. Ditmaal vlogen de deuren niet onmiddellijk open, zooals ik verwacht had. Ze bleven gesloten. Ik belde nogmaals. Ik had de bel niet hooren gaan, en hoorde die ook nu weder niet. Trouwens, ik herinnerde mij nu, dat ik dit feitelijk nog geen enkele maal had waargenomen.

Doch evenals tevoren werden de raampjes aan weerszijden van de deur door het groene licht binnen verlicht telkens als ik op het knopje drukte.

Had Gasperini zijn bedienden bevolen niet open te doen als hij uit was? Hij leek mij zeer wel in staat om de meest excentrieke dingen te doen. Ik belde ten derde male.

Plotseling gingen de deuren open. De Nubiërs — die ook nu weer oostersche costuums droegen, maar thans van andere kleur, en wier voeten nu bloot waren — stonden niet aan weerszijden en bogen niet zooals zij telkenmale als ik kwam gedaan hadden. Inplaats hiervan stonden zij nu naast elkaar, alsof zij mij den doorgang versperren wilden.

„Is Signor Gasperini thuis?” vroeg ik.

Beiden bleven mij zonder iets te zeggen staan aanstaren.

„Is Signor Gasperini thuis?” herhaalde ik, nu op luideren toon, en langzaam en duidelijk sprekend.

De mannen bleven onbeweeglijk en zwijgend staan. Zij hadden beelden met bronzen gezichten kunnen zijn.

Ik keek hen beiden strak aan. Waren ze met opzet onbeleefd, of waren zij... Plotseling viel mij iets in. Was het mogelijk...?

Een tweede gedachte verdrong de eerste. De wonderbaarlijke stilzwijgendheid van deze mannen, hun schijnbare domheid, die amuletjes, die aan hun hals hingen om het Booze Oog te weren, geen geluid van een bel als ik op het electrische knopje drukte, dat groene licht, dat verscheen zoodra ik het knopje aanraakte, en dat weder verdween als ik mijn vinger eraf nam, ja, ik zou mijn idee op de proef stellen, en dat wel dadelijk, en op een manier, die ik zoo juist bedacht had.

Een schrede vooruit doende, als om mij met geweld toegang te verschaffen, zette ik mijn schoen, schijnbaar per ongeluk, doch in werkelijkheid opzettelijk, zwaar op den blooten voet van een der mannen.

De pijn deed hem opspringen, en terwijl hij dit deed, ontsnapte een eigenaardig geluid, iets dat het midden hield tusschen rochelen en kreunen, aan zijn keel. Zijn metgezel bleef onbeweeglijk als een sfinx staan. Blijkbaar had hij niets gehoord, en enkel gezien wat er gebeurd was.

Ik had dus gelijk. Het waren doofstommen! Het groene licht,

dat opflitste zoodra iemand het electrische knopje aanraakte, was een teeken dat er een bezoeker was. De amuletjes om het Booze Oog te weren werden door deze menschen gedragen omdat zij doofstom waren!

Ik herinnerde mij nu, dat mij in Egypte wel verteld was, dat zulke amuletjes ook wel door volwassenen gedragen worden bij sommige kwalen en om dezelfde reden als waarom kinderen ze dragen, namelijk om het Booze Oog af te weren. Dit was dus de reden waarom zij in ’t geheel niet gesproken hadden. Was dit niet wederom een excentriciteit van Gasperini, om doofstommen in dienst te hebben? Neen, dit leek mij toch niet waarschijnlijk. Waarschijnlijker, veel waarschijnlijker was het, dat er de een of andere geheime reden was, waarom hij er dergelijke bedienden op na hield.

Doch welke reden?

Niettegenstaande de pijn, die ik den armen drommel moest veroorzaakt hebben, had hij niet getracht mij terug te duwen, of mij zelfs ook maar met zijn handen aan te raken. Hij had mij enkel den weg versperd, door zijn lichaam in de deuropening te plaatsen. Nog eenige oogenblikken daarna was het echter alsof zijn met bloed beloopt donkere oogen letterlijk laaiden van woede, woede, die des te heviger was, omdat zij in toom werd gehouden. Na instinctmatig mijn verontschuldigen gemompeld te hebben, die hij natuurlijk niet verstaan kon, wendde ik mij om, en verliet het huis.

HOOFDSTUK VI.

HET CONCERT.

Er waren tien dagen verlopen sedert de gebeurtenissen, die ik zoeven verhaald heb. Sinds dien had ik den beroemden kunstenaar niet weder bezocht, evenmin hem gezien.

Rosemary echter had ik veel gezien, en verscheidene aangename avonden met haar doorgebracht. In den loop van een gesprek was Gasperini’s naam wel een enkele maal genoemd, doch de gedachte aan dien man scheen haar niet langer op te winden. Daarom hoopte ik, dat zij er eindelijk in geslaagd was haar verblinding voor hem, of liever gezegd, voor zijn genie te overwinnen, want ik had nooit een oogenblik aangenomen, dat zij ook maar in het minst om hemzelf als mensch gaf, welke haar gevoelens voor hem als kunstenaar dan ook mochten zijn.

Doch, al had ik hem niet gezien, mijn nieuwsgierigheid naar alles wat hem betrof was niets verminderd. Mijn zaken in de City namen mij doorgaans van ’s morgens vroeg af in beslag en hielden mij er vaak gevangen tot zes of zeven uur ’s avonds. Onder die omstandigheden was het mij niet mogelijk geweest mijn nasporingen, zooals ik mijn spionneeren in al zijn doen en laten noemde, voort te zetten zonder mijzelven van het genoegen van Rosemary’s bijzijn te berooven, en ik was veel te verliefd om tot dit laatste bereid te zijn, hoezeer ik ook mocht verlangen om eenig andere zaak af te doen.

Het was de avond van den achttienden Mei. Den volgenden middag zou ik het concert in Queen’s Hall bijwonen, waarover Maynard Drew gesproken had, om Dario Gasperini voor het eerst te hooren spelen.

Hoewel ik, zooals ik reeds gezegd heb, geen muziekkenner ben, verbeide ik deze gebeurtenis toch met eenig ongeduld. Nog afgezien van mijn warme belangstelling voor den man zelf, door al wat er voorgevallen was, had ik zooveel gehoord en gelezen over zijn geïnspireerd spel, dat ik werkelijk zeer verlangend was hem te hooren. Ik had gedurende de laatste veertien dagen de gewoonte aangenomen de muzikale overzichten in de bladen na te lezen, iets waaraan ik tevoren nooit gedacht had, en dit bleek ook nog in een ander opzicht nuttig te zijn: het stelde mij in staat met eenigen schijn van begrijpen te luisteren naar Rosemary’s opinie omtrent de verdienste van dezen of genen artiest.

„Ik geloof werkelijk, schat, dat je belang in muziek gaat stellen”, zeide zij op zekeren dag. „Je praat er ten minste met veel meer verstand over dan je vroeger deedt”.

(Wordt vervolgd.)

FEBRUARI-ZON.

Hebt gij het zwoele licht gekondigd, héél den glans
Van landsch genieten bij de wei en heuveln hoog?
Mij is ’t of ’t nieuw beloven naar mij overboog
Van ’t lied, dat zingen zullen vrouwen en veel mans....

Ik houd mijn voeten nu bereid voor lichten dans,
Omdat een vrije vogel bij de boomen vloog!
O, dat nu vreugd der roode tulpen bloeien moog’
En vlammen klimmen tot eens rijz’gen torens trans!

Want felle winter sloeg wèl nederig en dof
Den kleuren brand van bloemen in den groenen hof;
Hij had wèl ruwen wind tot ijverig genoot,
Die wild den lach naar verre, duistere hoeken dreef....
Maar ’k hoop, dat dra het wonder ’t wachtend land omzweef’
Van groei der zuivre plant en bottend-blije loot....

KÄTHE MUSSCHE.

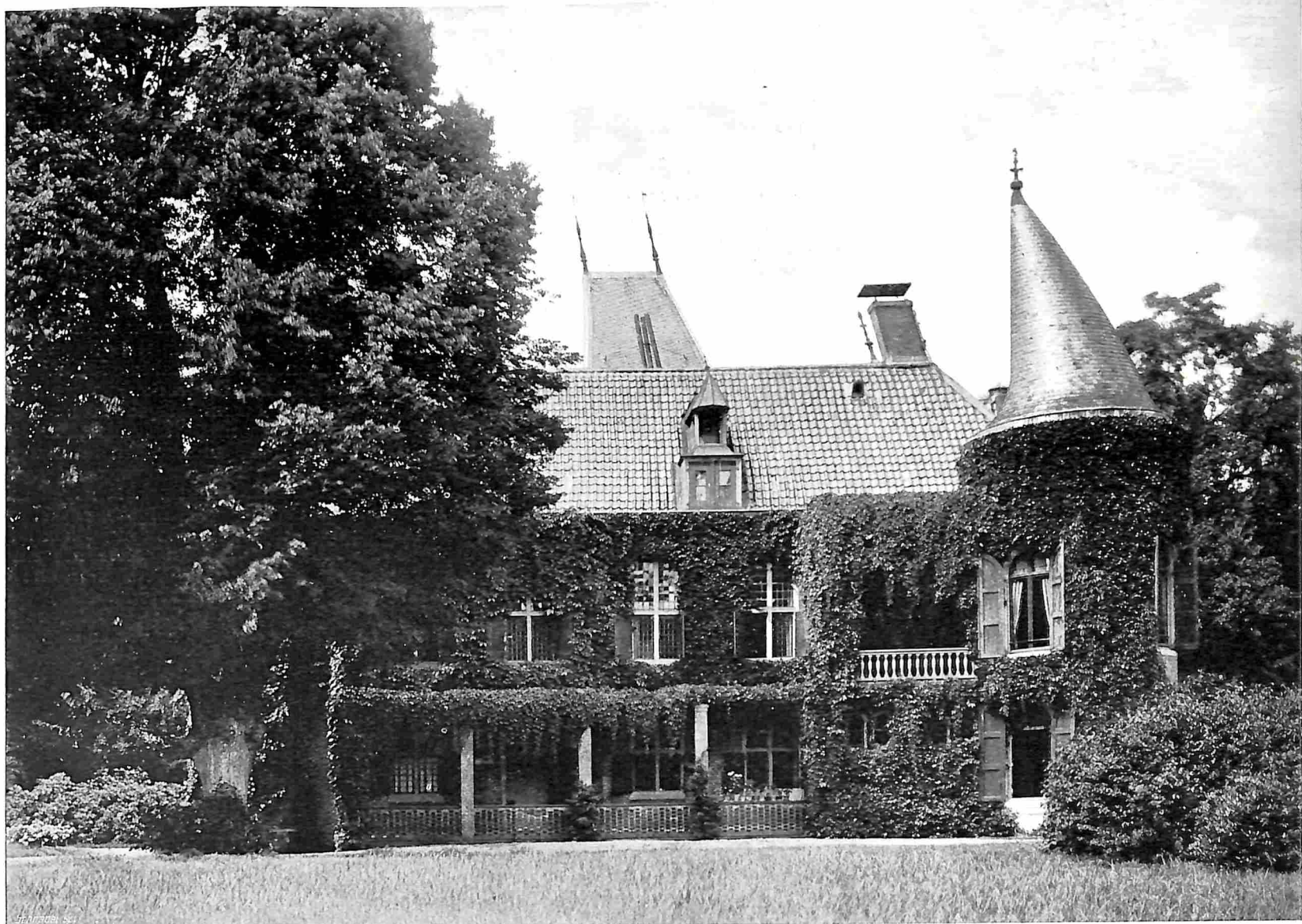

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL „DE KEUKENHOF”. ACHTERGEVEL.

„DE KEUKENHOF”.

IN een verrukkelijk park, dat, niet ver van het dorp Lisse, aan het einde van een schaduwloos landwegje somber en grootsch zich opdoet, ligt een kasteel met een wonderlijken naam verscholen. „De Keukenhof”. Het is wel niet doenlijk voor zoo voornaam een behuizing een eenvoudiger, een minder pretentieuzen naam te bedenken. Ik verneem dat deze naam zijn oorsprong vindt in een vroegere bestemming van dit oude kasteel, of liever: van dit oude landhuis, zij het dan ook een schier vorstelijk landhuis. Het zou namelijk door heeren, die in de buurt jaagden, voor vele eeuwen, bestemd zijn geweest voor gemeenschappelijke maaltijden. De toenmalige bezitters moeten het uitsluitend gebruikt hebben om er met hunne gasten, in wier gezelschap zij ter jacht waren geweest, te tafelen.

Hoe het echter zij, thans voert dit kasteel den naiëven naam van Keukenhof, en is daarom niet minder een der heerlijkste buitenverblijven, die ik bezocht.

Het was een zeer warme zomerdag, toen ik er henen toog. Ofschoon het nog tijdig in den morgen was, hing er een trillende hitte-damp in de breede laan van den Haarlemmerhout, als ik de naargeestige N. Z. H. Tram besteege. In het stoffige, eenigszins oudmodische gevaarte zette ik mij gelaten neder, en bereidde me op het ergste voor. Ik keek eens rond in het enge compartiment, en het „Niet veel zaaks”, door den befaamden Nurks terzelfder plaatse onder dezelfde omstandigheden geuit, was mij van de lippen gevloten vóór ik het zelf recht wist.

Nadat met felle rammelende geluiden als van een matig onweer eenige dozijnen ledige melkblikken in den goederenwagen waren geladen, klonk het sein tot vertrek, en schuivend en denderend, in snel en sneller tempo, ontgleden wij den Hout en vloden op het dorp Heemstede aan. Daar stopten we een wijle, en er werden reizigers ingelaten. Zulks geschiedde onderweg nog meermalen, en deze halten waren de eenige, zij het korte, afwisselingen, in een eentonige reis door een vrij eentonig landschap, dat wij trouwens maar bij fragmenten zagen, omhangen als wij waren door een dik, schier ondoorzichtig gordijn van rook en stof.

Eindelijk kwam ik te Lisse aan. Ik volgde den bovenomschreven zijweg, die mij door den conducteur was aangeduid, en bevond mij, na een kwartier gaans ongeveer, voor het groote hek van den „Keukenhof”.

Daar juist tegenover op een met gras begroeid terpje, was een boerenwoning van een allergeestigst en buitengewoon pittoresk aanzien. De wit gepleisterde muren, het oud-roode dak, de blauwe

vensterluikjes, de reeksjes roode geraniums in de kozijnen.... het was alles uiterst bekoorlijk, daar in dien stillen, schoonen hoek van de wereld, zoo goed en zoo vriendelijk daar tegen den machtigen somberen achtergrond van bosch en park.

Ik wandelde het hek binnen en geraakte na een wandeling door het fraaie, dichtbeboomde park aan het huis. Een pad, waarlangs tobben met fraaie hortensia's geschaard staan, voert u naar den hoofdingang. Het gebouw maakt in zijn geheel niet zoozeer een machtigen, als wel een, hoewel grooten, toch voór alles vriendelijken indruk. De voorgevel bestaat, zoo te zeggen, uit een drietal torens, middenin een breede, vrij hoog opgaande, rechts en links een smaller en een lager toren, ook verschillend van bouw. Deze drie torens zijn weder onderling verbonden door muren van de breedte der torens zelven ongeveer; deze muren hebben elk veranda's en vensters, drie boven elkaar; ook de torens vertoonen datzelfde aantal in dezelfde verdeling en volgorde. De totaal-aanblik van de voorpui is onregelmatig, indien men hem wél beziet en toch.... er is geen zweem van onrust in. Integendeel, zeer zelden zag ik zóó vredig en lieflijk een huis.

Wanneer men door de groote voordeur, welke steeds geopend is, het huis betreedt, bevindt men zich in een voorname, niet al te lichte, en uiterst koele hal. Deze hal heeft een zeer aantrekkelijk aanzicht. Op een der wanden, licht rose geschilderd, treft u al dadelijk bij het binnenkomen de welkomstgroet, die meer dan waar ook, in deze zoete omgeving van rustig en edel natuurschoon, zijn volle beteekenis verkrijgt: „Pax vobiscum”.

De zoldering is samengesteld uit beurtelings oud rood en vaal blauw geschilderde caissons, bezaaid met gouden en zilveren Bourbon-lilies. Een kostelijk tapijt bedekt de koele vloertegels. In mooie vazen pronken velerhande planten te midden van sierlijk beeldhouwwerk. Links van den ingang zijn crapauds om een kleine tafel gerangschikt tot een hoekje van groote intimiteit.

Bij het binnentreden ziet gij voor u, in den achtergrond van de hal twee bogen, waarin antieke tapijten hangen. Een dezer geeft toegang tot de trap, de andere tot de gangen en beneden-vertrekken. Tusschen deze twee bogen staat een reusachtige kachel.

Door de gang bereikt men een reeks van naast-een-gelegen vertrekken: slaapkamers en zitkamers. In deze vertrekken valt een heerlijk licht door de groote vensters en geeft er een warmen toon, terwijl het uitzicht in den tuin schier weergaloos is.

Men vindt op deze verdieping onder anderen een zeer gezellige rookkamer, waar fraaie gebeeldhouwde kasten Japansche vazen van bijzondere kwaliteit dragen, en de meubels door hun vorm en rangschikking u tot behaaglijkheid nopen. Ook de bibliotheek bevat opvallend veel voorwerpen van goeden smaak; zoo vindt men daar een oude kast, welker paneelen met voorstellingen der avonturen van Joseph van Egypte beschilderd zijn; het eerste paneel stelt voor: Joseph door zijn broeders verkocht; het tweede: Joseph in de put; het derde: Joseph ontvlucht Potiphar's huisvrouw, het vierde: de bakker en de schenker verhalen hun droomen.

Wanneer men het gordijn van den anderen boog in de hal opent, ziet men een vorstelijke trap vóór zich. Een dikke roode looper bedekt de breede treden. Donker geboende lambrizeeringen zijn erlangs aangebracht. Wanneer men, boven aan de trap gekomen, zich omwendt, is de aanblik verrassend. Boven het gordijn van den toegang is een smalle overloop met balustrade. Dit geeft een zeer aardigen achtergrond aan dit trappenhuis; twee kristallen lichtkorven reiken uit den muur, die wit, te allen kant bedekt is met familie-portretten, meestentijds voornaam van toon. Halverwege de trap is een breede rusttrede, waar een Moorsche ingelegde rooktafel en bank staan.

Onder de vele vertrekken, welke wij thans betreden, valt de slaapkamer der gravin, met haar fijn geel behangsel, gele gordijnen, en donkerder-geel tapijt als een zeer voornaam interieur op. Onder de bezienswaardigheden, als fraaie meubels en wandversieringen, treft ons vooral een schilderstuk. Het is het portret van de Moeder der Gravin met haar zoon. Dit stuk is fraai geschilderd. Het gelaat der gravin is schoon, dat van den knaap aanvallig. Beiden hebben groote, diepe oogen. De stofweergave is voortreffelijk, ook de drapeering der kleederen. De actie van den knaap, die den arm zijner moeder vasthoudt, is los en mooi. Dit schilderij, op zichzelf reeds aantrekkelijk, bekoort den toeschouwer dubbel in de lieve omgeving van dit vredige landhuis. 1)

Een curieuze kamer was die, welke wij daarna binnengingen. Het is de zoogenaamde geweer-kamer, vroeger als biljartkamer gebruikt. (Afb. op blz. 91.) Van dit vertrek treft ons de frissche landelijkheid. Vlaamsche lichtkroontjes hangen van de zoldering, een helder kleurig tapijt versiert den grond, eenvoudig omlijste familieportretten den wand. Men ziet hier een schoon venster van gebrand glas, dat op het trappenhuis uitkomt. Twee schapkasten, reusachtig van afmeting, eenvoudig van vorm, met schitterende vlakke paneelen van wortelnotenhou, staan tegen een der wanden. Maar het eigenaardigst van dit vertrek is een zeer groote, van boven tot onder met tegels bekleede, blinde schoorsteen. Deze tegels zijn bruin en wit om den ander, wat er den aanblik van een groot schaakbord aan geeft. Een wapenrek is er tegen getimmerd, en daarop rusten de geweren, welke den naam aan dit vertrek geven.

(Slot volgt.) Overneming verboden.

1) In een der volgende nummers geven wij als voorplaat een reproductie van dit schilderij.

RED.

OVERIJSSELSCH LEGENDEN.

HET STEENEN KRUIS. *)

Aan den jongen schilder W. Korteling.

HET is lang geleden, — hoewel men haar nooit zal vergeten, daar zij het was, die zielen won voor mijnheer den Duivel — dat er in Lettele een heks woonde. Misschien zou men zich haar boos en vijandelijk wezen toch niet meer hebben herinnerd, als ze een gewone heks was geweest; zij was er echter een uit duizenden, en mijnheer den Duivel had het geen moeite gekost haar voor zijn regimenten te werven. Langzaam aan was de heks van Lettele de aanvoerster Zijner lijfgarde geworden,

*) Van „Het Steenen Kruis” bestaan verschillende legenden; een der minst-bekende vinde hier haar plaats.

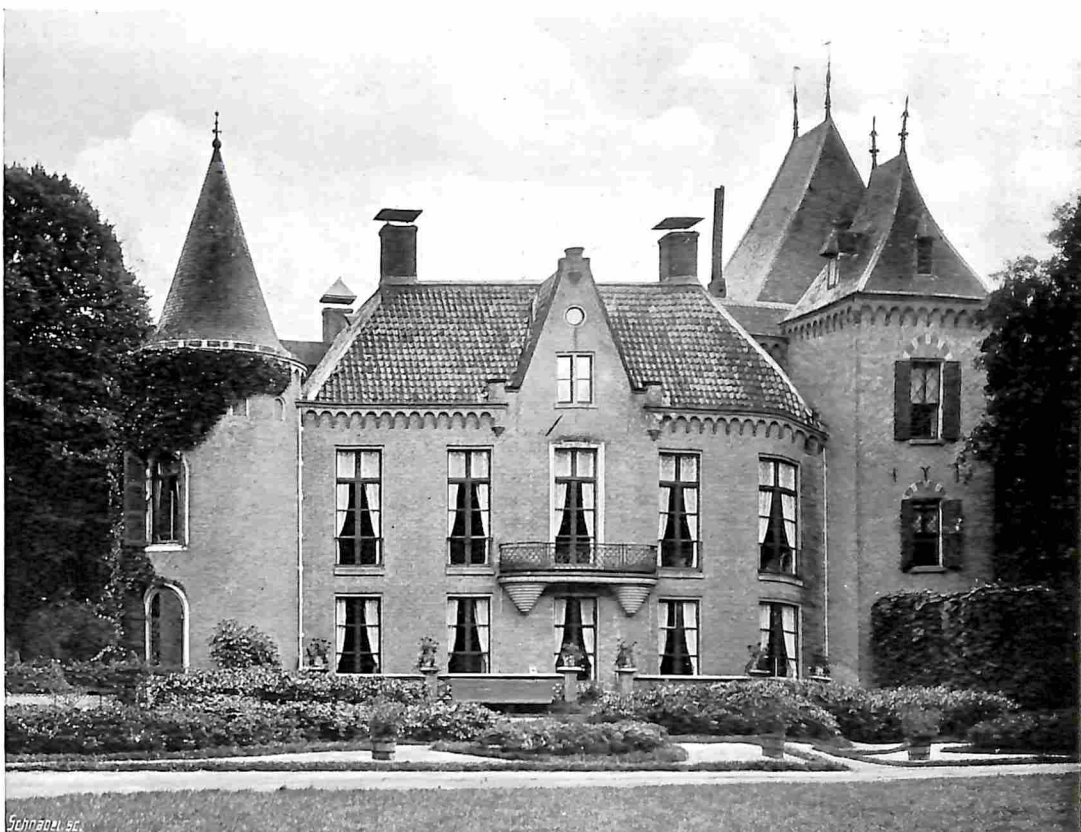

Foto Aug. F. W. Vogt.

OOSTELIJKE ZIJGEVEL VAN „DE KEUKENHOF”.

aan wie de moeilijkste zaken toevertrouwd werden. Geen grooter vreugde kende ze dan om voor anderen de hel te openen.

Hoe lang het geleden is, dat zij geleefd heeft en verderf heeft uitgezaaid, zal niemand kunnen zeggen. Wel weet menigeen, dat ze gestorven is, toen het steenen kruis op 't zand van Wezepe werd opgericht — het steenen kruis, dat een zondaar rust heeft geschonken na zijn huiveringwekkend leven — doch bijna niemand weet, hoe de heks van Lettele ervoor heeft gezorgd, dat Pier de roover zijn ziel aan den Duivel heeft verkocht; en omdat er zoovele legenden omtrent het steenen kruis bestaan, kennen slechts enkelen het oudste verhaal, dat Pier de roover onder het kruis ligt begraven.

Pier de roover was een Fries en van een adellijk geslacht, dat hij nooit heeft genoemd, en waar nooit een mensch naar heeft gevraagd. Hij was uit een tijd, dat bloed ging om bloed, en de dood het menschedom omringde als de nacht den avond. Wie dreigde met de geslepenste list en het geslepenste zwaard was de overwinnaar, en hem volgden de raven gelijk trouwe bondgenooten.

Nog niet had Pier zijn ziel aan den Duivel verkocht, en de Vijand dezer wereld kwam een avond bij de heks van Lettele, om met haar over den roover te spreken.

„Duizend zielen geef ik voor deze ééne”, zeide hij. „Hoe boos je ziel ook is, vriendin, ik zou in de hel geen vuur voor je

Foto Aug. F. W. Vogt.

WESTELIJKE ZIJGEVEL VAN „DE KEUKENHOF”.

aanleggen, als je mij zijn laatste adem wist mee te dragen, dat ik dien naar de diepte mocht medesleepen. Heks van Lettele! als je mij zijn ziel in handen speelt, behoef jij geen straf te lijden voor je zondig leven."

Krijschend nam ze haar bezem, en liet Satan alleen staan, terwijl ze al medevloog met de zwaaiende wolken. Heur haren sloegen de teere weefsels van den Hemel uiteen en speelsch kaatsebalde ze met de twinkelende sterren, zoodat de glans aan de lucht niet effen bleef, maar door elkander schuddebotste, en geen mensch, die in den nacht zijn weg had te vinden, de juiste richting meer kon bepalen. Ze maakte van Noord Zuid, van Zuid West en van West Noord — 't Oosten liet zij op zijn plaats, omdat anders de zon niet zou rijzen, den volgenden dag.

De Duivel schaterde om haar snaaksch bedrijf.

Op zee zouden vele schepen verdwalen, tegen de klippen stooten, en vele zielen had hij weder op te schrijven, hola! Zij was zijn genegenheid waard, de heks van Lettele!

Hij tuurde haar na zoo lang hij kon bij het flakkerende licht. Als een streep rook, die 't dak van een huis uitwalmt, sluierde ze voort langs den onrustigen glans, tot ze onder den horizon verdween. Een onzichtbare hand begon weder de sterren in haar vroegeren stand te plaatsen, en Satan wist, dat den volgenden avond de orde der dingen geheel hersteld zou zijn. Toch lachte hij om de sluwe heks, die zoo leutig aan haar zware taak was begonnen. Hij ook vloog heen, om van de verwarring, die zij had aangericht, te profiteren. Misschien zou Hij nog een oogenblik over de onderneming van de heks hebben nagedacht, indien hij had geweten, welke moeite zij bij het vervullen van haar plicht zou ondervinden.

Eerst in den vroegen uchtend — aarzelend was de zon opgegaan, zoekend haar dagelijkschen weg en verwonderd over het Zuiden, dat verplaatst was — eerst in deze weifelende, lichtschuwende, met strepen nachtroetsel besmeurde schemering naderde de heks den roover.

Hu! zij bestreek zich met zalf, en haar grauwe, verslonste haren werden sierlijk en blond als korenhalmen, haar tanige vingers werden fijn en blank als boekweitaars in de lente, haar oogen liefelijk-bolderik-blauw, haar lippen klaproos-rood, en haar bloote, vuil-bruine voeten heggewinde-wit. Twee kleine kuiltjes, wilderoos-rozig, waren er in haar blozende wangen, en ze tripte als een meisje, dat de liefde wil kennen.

Niemand, behalve de Duivel, zou hebben geweten, dat ze de heks van Lettele was, en Pier de roover, die haar wachtte, twijfelde er niet aan, dat een jong meisje naderde, en niet een oud wijf. Zij moest wel een vreemde zijn, daar zij niet angstig voor hem vluchtte.

Hij trad haar tegemoet, en zijn stem klonk vol ridderlijken eerbied.

"Zoekt gij hier wat?" vroeg hij, "in mijn land, waar geen vrouw durft komen?"

"En waarom zou ik niet durven komen?" lachte zij uitdagend.

"Mijn hand wordt door water niet meer blank, maar houdt de kleur van het roode bloed, tot ik sterven zal. Zouden vrouwen mij niet vreezen? Ik ken den lach niet meer, en altijd staar ik voor me uit, gelijk een man, die een vijand ontmoet. Zooals de schuld nooit het geweten verlaat, zoo wijkt nooit de kleur van het bloed van mijn hand. Wat zou een vrouw bij me vinden? Alleen ongeluk en donker leed, en als men haar met mij vangt, de dood als een heks".

Ze schrok niet, maar bleef hem glimlachend aanzien. "Is je ziel aan den duivel verkocht?"

De roover week terug.

"Dat niet, hoewel hij mij schatten geld heeft geboden, en mij zijn bescherming beloofde, zoolang ik op deze aarde leefde".

"Zoolang je je nog niet aan den Duivel verkocht hebt, ben ik niet bang voor je".

Hij zag haar in de oogen, diep, of hij een weg had te zoeken in den nacht.

Haar gelaat bleef van onbewogen blijheid: een jong, onschuldig meisje was ze. Hij boog zich neer over haar aanminnig wezen en zijn lippen kusten gratievol haar teere hand.

"Stel je onder mijn hoede. Zoolang je bij mij wilt blijven, zul je niet worden gedeerd en ik geef je vrijgeleidde tot waar je wilt gaan".

Het deed de heks van Lettele goed, dat hij op zulk een respectvolle manier met haar sprak. Ze was er gewoon aan, dat ze met weinig achting werd behandeld; en een streelende stem had haar nog nooit bekoord.

Wanneer ze ertoe in staat was geweest, had ze misschien Pier lief gekregen; thans herinnerde zij zich de vereerende opdracht, die Satan haar had gegeven, en ze zeide:

"Ik stel me onder uwe bescherming en op u vertrouw ik als op een broeder".

Men kan denken, hoe de lach heeft geschaterd midden-in haar bloed, waar niemand de lach ontdekken kan. Zij toonde haar spot niet en zij was het, die hem steeds met den ernst der vrouwelijke liefelijkheid tegemoet trad, als hij van zijn strooptochten terugkwam!

Na veertien ragen zeide ze hem, dat ze verder wilde gaan — 'te lang was ze bij hem gebleven.

Hij zeide:

"Je hebt me je naam niet genoemd, en ook niet gezegd, wat je in deze streek had te zoeken. Nu je vertrekken wilt, zeg me je naam, en één onzer, die woorden weet te rijgen tot een lied, en klanken tot een melodie, zal je bezingen, en ik zal geen smart kennen, als ik het lied hoor".

Ze sloeg haar armen om hem heen, en ze kuste hem, tot het bloed week uit zijn gelaat, en hij achterover zonk gelijk een doodelijk gewond man. Haar lippen weken niet van de zijne, en zij dronk zijne ziel, als een roofdier bloed. Zij dronk zijne ziel als een goddelooze een vloek; en zij stak hem met den kus gelijk een vampyr. Zij dronk zijne ziel, als een pestlijder besmet water uit een bron, als een meelaatsche onreinheid, die hem wordt toegeworpen na dagen van dorst, als een heks veile liefde. Haar oogen waren vol lichten, spelenden glans, en haar mond, waarmede ze de kus stak en de kus dronk, was mild als een jong meisje. Haar arm, die ze legde om zijn hals, was zacht en blank en vertroostend-teeder. De glimlach van haar lippen was rein

en vol van de stille liefde, waarvan de minstreels zingen.

Wie had kunnen denken, dat ze de heks van Lettele was?

Eindelijk richtte hij zich op, zijn mond ontvluchtte de hare, en nu zochten zijn oogen haar ziel.

"Wie ben je?" vroeg hij.

Ze zag hem niet aan.

"Wie ben je?" riep hij angstig.

"Als veel anderen".

"Wie zijn die anderen?"

"Mijn zusters".

Weer wilde hij haar naderen, doch zij ontvlood, zij snelde:

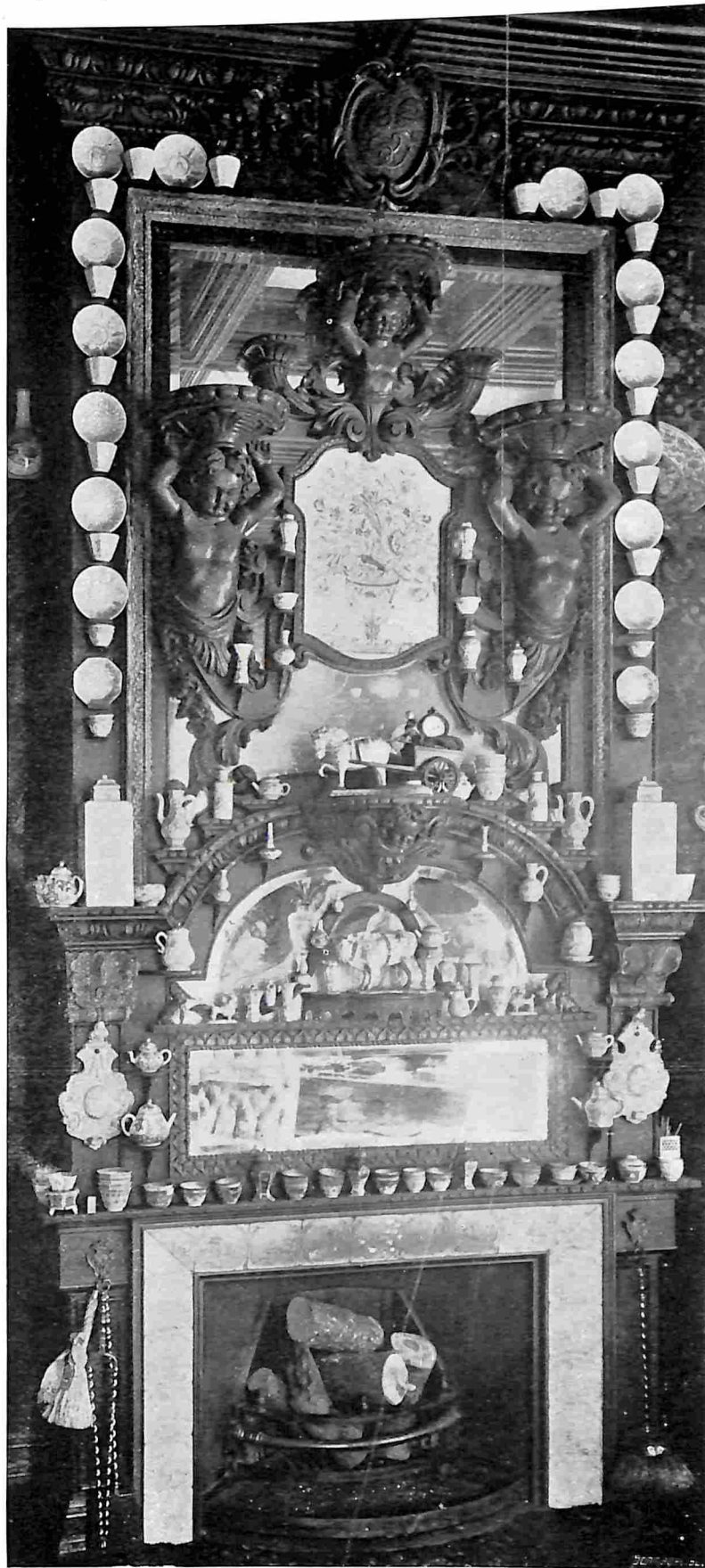

Foto Aug. F. W. Voet.

„DE KEUKENHOF”. SCHOORSTEENMANTEL IN DE
ANTIEKE TORENKAMER.

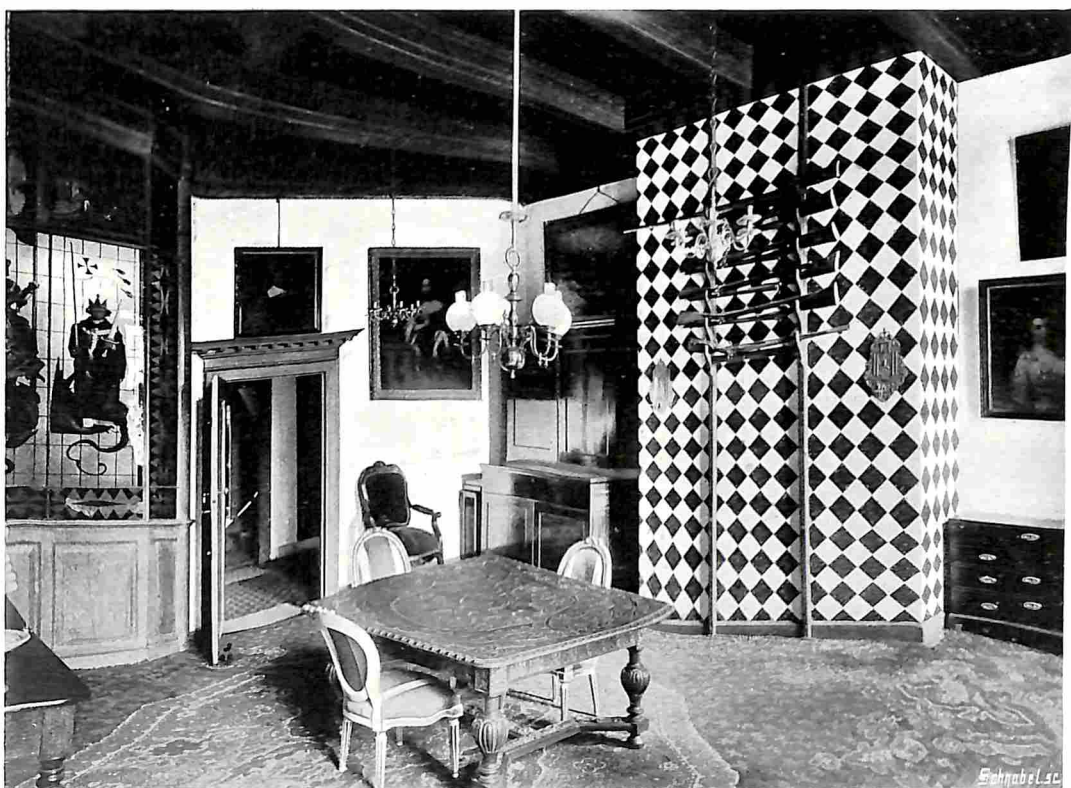

Foto Aug. F. W. Vogt.

„DE KEUKENHOF”. DE GEWEERKAMER.

door de dichte bosschen, langs vinnige doornen en warrelende, taaie takken, die grepen, en haar wilden omsluiten, zij ging of er een heirweg was, en geen buigzame, grissende windingen van hout en groen.

Zij lachte hem uit.

„Zie me te vangen”.

Vergeefs wilde hij dóórdringen in 't uitgestrekte woud. Hij strekte zijn arm uit; een twijg slingerde zich om zijn elleboog; een stengel van een langs grond en boomstammen kruipend gewas kronkelde slangachtig om zijn been, en hield zijn voet gevangen, tot hij zich losrukte en een stap verder waagde.

Zij bleef op een afstand, spottend:

„Je komt nooit verder”.

Hij bleef staan en strekte zijn armen uit.

Licht sprong ze, de doornen mijddend, langs takken van laag struikgewas glijdend, naar hem toe en wierp zich in zijn armen, zijn kussen wachtend met gesloten oogen. Tot haar verwondering beroerde hij haar niet, wel boog hij zich tot haar over en fluisterde:

„Wie ben je?”

Ze antwoordde niet. Haar oogen bleven gesloten, en ze glimlachte als een meisje, dat van geluk droomt. Hij steunde haar in zijn armen, en hij meende, dat ze, zoo hij haar los zou laten, zou wankelen en vallen. Dit gaf hem een gevoel van macht en overwicht.

„Wat zou je eraan hebben, of je mijn naam wist?” zeide ze eindelijk. „Laten we vreemden voor elkander blijven, dan valt het afscheid des te lichter”.

„Afscheid? Wil je me ooit verlaten?”

„Verder moet ik trekken”.

„Waarheen! Is er een ander man, dien je liefhebt? Dan zal ik hem dooden”.

„Hij, dien ik liefheb, is niet te dooden. Houd me in je armen, en ik zal je zeggen...”

„Noem zijn naam niet, als je hem lief hebt”.

„Luister naar me”.

„Je woorden zijn vervloekt als je kussen. Wie ben je?”

„Twee jaren is het geleden, dat ik een eenzamen weg ging, zoo eenzaam, dat een levend insect, een hagedis, een zingende vogel meer voor me was dan anders een leger uittrekkende ridders en strijders. Terwijl ik verder trok, zag ik een man, geleund tegen een boomstam. Hij stond op, toen ik dichterbij was gekomen, en hij vroeg me, waarheen ik ging...”

„Noem zijn naam”.

„Meer dan een jaar bleven we bij elkander, en we kregen elkander lief. Hij had me mijn naam niet gevraagd, en ik niet den zijnen. Waarom zou ik dat hebben gevraagd? Ik was jong en onervaren, had alleen de liefde lief, en vroeg niet naar een woord, een klank, een naam. Maar eens 'smorgens, bij 't ontwaken, toen ik naar den Hemel zag, ontdekte ik de vreeselijke waarheid. Met

roode kleuren stonden wij tegen de wolken afgeteekend — ik — en hij in zijn ware gedaante: de Duivel. Meer dan een jaar lang heb ik den Duivel liefgehad”.

Hij staarde haar oogen neergeslagen, en Zij had haar oogen gelaat was en hij zag, hoe rein haar gelaat was en hoe kinderlijk de handen speelden met pen. Haar fijne sluijer van haar den neer-hangenden ze een meisje, verrast in haar onschuld.

„Je bent een heks”, schreeuwde hij vol vrees.

Even haalde ze diep adem. Haar vingers staakten het gratievol, coquet spel met den sluijer, en haar oogen, waarmee zij hem aanzag, waren van geheimzinnige boosheid.

„Ik zoek een man, die voor den Duivel niet bang is. Zoo'n man alleen zal ik mijn liefde geven.”

Hij schreeuwde het uit van pijn, en als een man, die pijn lijdt, greep hij in 't rond, zijn nagels zochten haar weeken arm, om er diep in te slaan, om gillend, zijn eigen smart zooveel mogelijk te vergeten. Hij vond haar niet, al stond ze voor hem. Zijn vingers sloegen door de ijle lucht, en als een drenkeling, die mis heeft getast, zonk zijn ziel in de diepte van zijn leed.

Er was geen ander geluid dan haar lach, die haar zachte stem doorgonsde.

„Ik ben een heks — een heks — de heks van Lettele is mijn naam. Mijn plicht op deze aarde is, menschenzielen te verderven, zooals het de plicht is van een geloovig man — menschenzielen te redden. Ik ben een zandkorrel van het Kwaad — en noodzakelijk ben ik — als een zandkorrel van het Goed. Strijd moet er zijn in de menschenziel, want door dezen strijd bestaat het geslacht der menschen voor eeuwig. Ik heb den Duivel lief, en ik vereer hem als mijn meester, hoog in de wolken zing ik zijn naam. Mijn vriend is hij en mijn echtgenoot, de verwekker van het Kwaad, voor mij is hij edel en welgevormd, en zijn stank is reukwerk voor mij. Ook jou heb ik lief, want je handen geuren naar onschuldig vergoten bloed, maar mijn liefde voor den Duivel is machtiger, als een zwaar geluk is mijn smart om zijn boosheid.

Ik zoek een man, die voor den Duivel niet bang is, en jij zult dat zijn!”

Zijn lippen bewogen, al vond hij de macht niet, de woorden te doen klinken. Zij dronk de klanken van zijn mond, gelijk voorheen zijn kussen, begéerig.

„Hoe je me dat bewijzen kunt... dat je den Duivel niet vreest? Ik zal hem oproepen; en je teekent het met je bloed — dat je ziel hem vervallen is.”

Hij zweeg, breidde zijn armen uit. Zij kustte hem, zijn ziel drinkend.

(Wordt vervolgd.)

JOSEF COHEN.

Foto Aug. F. W. Vogt.

„DE KEUKENHOF”. HOEK VAN DEN GROOTEN SALON.

HERINNERING.

EN dorpje weet ik te liggen te midden van vruchtbare heuvels, heel stil en kleinmaar, en van niemand gekend. Wat lage huisjes — meest herbergen — staan neêrgehurkt rond den spitsen kerktoeren, daartusschen schieten popels omhoog; een erg oude windmolen op den berg staat onvermoeid te wiken, als een wachter over de streek. Zoo eenzaam ligt dat dorpje op den zuidgrens der Kempen, juist daar, waar de heuvels zullen overgaan in het rozig heidevlak. Een verlaten steenweg leidt naar bevolkter streken, met zijwegels, kronkelend langs bosch en kant, het beekje over, door groene struiken beschaduwde en dan verder den heuvel op, waar kleurige hutjes staan te blinken in de zon. 't Is toch zoo stil daar! niets hoort men als hanengekraai uit verre landhoven, het liedje van een jong mastbosch langs de baan. Maar nu en dan ook met geregelde tusschenpoozen, de stoomtram, die gillende komt aanzwaaien langs den straatweg en de stilte verbreekt met gestamp van assen en wielen — of soms, maar zelden toch — eene auto, die wegsnoert over de keikoppen, stedewaarts. 't Is of deze zich rept om weg te komen uit die eenzaamheid en niet eens komt een bewoner op den drempel zijner woning om ze na te staren.

Niets — niemand, dan de zon, de hemel, de droomende huizekes en glooiend akkerland.

Achter het dorp verheft de bodem zich nog hooger tot eenen heuvel, van welks top men zulk een schoon uitzicht geniet. Ik herinner mij zoo levendig nog dat gouden meer van tarwehalmen, zoo ver mijn oog maar reikte en daarboven het grijze silhouet eener domkerk: de bedevaartplaats. En verder het blauwe lutje op den top met aan den gevel een kapelletje; beken, bloemen, torens en koren, alles in het warme zonnebad gedompeld.

Dit Portret is van **JAN FLOOR**, Commissaris op 't Admiralaal Schip in de Slag op de Zuider-zee, in 't Jaar 1572. om op Ordre van 't Volk, en op beleid van zaaken het toezigt te nemen, dewelke zich in deze alzo heeft gedragen. Het geschiedde, dat onze Admiraal kwam met een ruime wind na des vyands Admiraal toe, en gebood terstond op den zelve aan te leggen, de Stierman deed zoo, maar in 't genake kwam hem een schrik aan, en begon weder af te houde, dit ziende de commissaris **JAN FLOOR**, stiet hem van 't Roer, en zo Hij een zeer hertig Man was, leid het den Admiraal Bossu regt voer zijn Boegh; de blóheid van den Stierman kond hem egter niet bevrijde, also hij nauwelijks drie treden heen gegaan was of hij wierd Geschoten, daar **JAN FLOOR** die geen perykel ontzag in de gantsche Zee-slag niet geraakt wierd. Zie Velius Cronyk, Pagina 396. Voor welks Dapperheid tot een teeken van. Eer aan zijn Ed. dit **ZWAART** is present gegeven.

'k Heb daar gezeten tot de avond viel, wanneer de zon een vuurbal was geworden, die wegzonk juist achter de machtige domkerk, waarvan de ruiten vuur en vlam schoten. Het groote kruis daarop was heel donker afgeteekend op de lucht en over de heuvels dreven klokgalmen. Maar niemand is buiten gekomen, de gloed is uitgedoofd en langs de hellingen zijn witte nevels over het koren gewenteld. 't Werd donker. Ik heb de lantaarn ontstoken van mijn rijwiel en ben den berg afgereden, geruischloos, zonder ophouden, door holle wegen en onder het donker bladergewelf eener boomenlaan, waardoor de sterren boorden als lichtstippen.

'k Ben nog niet terug geweest in dat dorpje, maar ik zal er weerkomen in den zomer en reeds vroeger misschien. Hoe het heet, zeg ik niet, misschien dat gij het raden kunt, maar neen, het is zoo verre van hier, aan den zuidrand der Kempen, zoo klein en nietig, dat het niet eens op de landkaart staat en niemand kent het bijna.

ERNEST DE LA RIVIÈRE.

HET ZWAARD VAN DEN ADMIRAAL GRAAF VAN BOSSU.

IN het nummer van 20 December 1913 van „Buiten” deelde Mr. A. Loosjes bij zijn artikel over „het Stadhuis te Enkhuizen” in noot 8 op blz. 614 den lezers mede, dat er volgens F. Allen nog een ander zwaard van Bossu is, dan dat hetwelk op het stadhuis te Enkhuizen wordt bewaard en dat dit zwaard in 1856 bij een familie te Hoorn berustte. Hij vraagt: bestaat dit zwaard nog?

Daar het zwaard in 1855 berustte bij mijn grootvader te Hoorn en thans mijn eigendom is, acht ik mij gelukkig die vraag te kunnen beantwoorden en den lezers van „Buiten” eenige afbeeldingen te kunnen verschaffen van dit zwaard en van reliquiën daarop betrekking hebbende, zoomede de geschiedenis van het zwaard gedurende de laatste 340 jaren te kunnen mededeelen. In mijn bezit zijn: het zwaard; een paneel beschilderd in olie-verf met het portret van Jan Floor, den zeeheld, die het in 1573 verwierf; een modern houtsneepportret van den Graaf van Bossu, zoomede een oude calligrafie in een lijstje, waarop het volgende staat:

„Dit portret is van Jan Floor, commissaris op het Admiralaal-schip in de slag op de Zuiderzee in 't jaar 1572 (lees 1573) om op Ordre van 't Volk en op beleid van zaaken het toezigt te nemen, dewelke zich in deze alzo heeft gedragen. Het geschiedde dat onze Admiraal kwam met een ruime wind na des vyands Admiraal toe, en gebood terstond op den zelve aan te leggen, de Stierman deed zoo, maar in 't genake kwam hem een schrik aan, en begon weder af te houde, dit ziende de commissaris Jan Floor stiet hem van 't Roer, en zo Hij een zeer hertig Man was, leid het den Admiraal Bossu regt voer zijn Boegh; de blóheid van den Stierman kond hem egter niet bevrijde, also hij nauwelijks drie treden heen gegaan was of hij wierd Geschoten, daar Jan Floor die geen perykel ontzag in de gantsche zee slag niet geraakt wierd. Zie Velius Cronyk Pagina 396. Voor welks Dapperheid tot een teeken van Eer aan zijn Ed. dit Zwaart is present gegeven”.

Het zwaard is vermoedelijk Duitsch. Het is afkomstig van het Spaansche admiralaal-schip de Inquisitie 1), en volgens de overlevering in mijne familie. Het meet totaal 1.85 M. en het gevest 0.60 M. met 0.45 M. breedte.

Boven op het gevest is een ijzeren knop; het gevest is met leder bekleed; de drie zijden kwasten zitten er nog aan. Op de beide zijvlakken boven aan het zwaard is een slangvormig versiersel, uitlopende in drie kruisjes en op een der haakjes staat een klein hertengewei gegraveerd.

Na zijne verovering op de Spanjaarden is het zwaard in de volgende handen geweest:

- 1°. Jan Floor, 1573;
- 2°. zijn zoon Gerrit Floor;
- 3°. diens dochter Grietje Floor, getrouwd in 1603 met Otto Hinlopen, schepen te Hoorn;
- 4°. hun zoon Reynier Hinlopen, getrouwd 19 November 1628 met Trijntje Tijdsdochter van Noy. (Hunne fraaie portretten, door Nic. Elias, zijn sub nos. 898 en 899 te vinden in het Rijksmuseum te Amsterdam);
- 5°. hun zoon Mr. Gerard Hinlopen, schepen te Hoorn, getrouwd 20 April 1681 met Margareta Hoogtwood;
- 6°. hun zoon Mr. Reynier Hinlopen, schepen te Hoorn, getrouwd 28 Mei 1708 met Wijntje Westwood;
- 7°. hunne dochter Margareta Hinlopen, getrouwd 3 October 1745 met Dr. François Gallis, Schepen, later Burgemeester van Hoorn, Raad ter Admiraliteit, Bewindhebber der Oost Indische Compagnie;
- 8°. hun zoon Mr. Dirk Gallis, Schepen te Hoorn, Directeur van den Levantschen handel, getrouwd 5 September 1773 met Johanna Cornelia Crap;
- 9°. hunne dochter Margareta Wijnanda, getrouwd 9 November

1) Wat nog niet zeggen wil, dat het aan admiraal van Bossu heeft toebehoord. Zoodat ook bij dit zwaard evenals bij dat, op het stadhuis te Enkhuizen aanwezig, op dit punt twijfel gewettigd schijnt; zeer zeker kan echter bij dit laatste niet zoo overtuigend worden aangetoond, dat het van Bossu's schip „de Inquisitie” afkomstig is.

1820 met Johan Gasper van Pabst Rutgers, Wet-
houder te Hoorn;

10°. hunne dochter Johanna Suzanna Cornelia
Maria, getrouwd 11 December 1848 met Archi-
bald MacLaine Pont, Burgemeester van Alkmaar;

11°. hun zoon, de ondergeteekende.

's-Gravenhage, 26 December 1913.

MR. P. MACLAINE PONT.

VAN EEN VERBLIJF OP HELGOLAND.

Die Nordsee schläft um Helgoland,
Und harft im Traum am Felsenstrand,
Ein sanftes Risseltöden.

WILHELM JORDAN.

ADMIRAAL GRAAF VAN BOSSU
EN HET „ZWAARD VAN BOSSU”
TE 'S-GRAVENHAGE.

HET is — hier als in het vlakke Hol-
stein — vooral Gustav Franssen, die
ons Helgoland, niet in zijn tegenwoor-
digen vorm, maar in den tijd zijner
oorspronkelijkheid zoo goed heeft doen
kennen in zijn „Hildilgelei”, waarin hij ons
verhaalt van den vreeselijken strijd dien hier
eenmaal in 1545 de zeeroover Wieben Peters
streed tegen de Ditmarschen, die hem tot
op Helgoland vervolgden en die hem einde-
lijk in de kerk van het eiland, dezelfde kerk die er nu
altijd staat te midden van de kleine huizen, insloten en
vermoordden. Hij heeft ons daarmee getoond het kleine
eiland, dat zijne geschiedenis sedert eeuwen heeft, sedert
de elfde eeuw reeds bekend was, toen de Duitsche geschied-
schrijver Adam, Domheer van Bremen, van dit oord getuigde
dat het bij alle schippers in hooge eere stond, maar wel in
het bijzonder bij zeeroovers! Vanwaar het eiland dan ook zijn
oorspronkelijken naam van Heiligland heeft ontvangen is moei-
lijk uit te maken, maar dat neemt niet weg dat het reeds in
vele vroegere eeuwen erkend werd als een interessant en een
aantrekkelijk eiland!

Inderdaad, er gaat een zekere suggestie uit van dit kleine
stukje wilde en rood-getinte rots midden in de oneindige zee.
Suggestie die spreekt naar alle kanten van het
eiland, misschien het sterkst nog geheel in het
noorden, waar het meest onbewoonbare deel zijn
puntige rotsen in de zee steekt. Het is vooral
in de laatste eeuw geweest, dat Helgoland in den
strijd tusschen de Mogendheden meermalen is
genoemd; twee geweldige zeeslagen werden er
geleverd: in 1849 tusschen de Duitsche en de Deensche
vlooten; in 1864 tusschen de Deensche en de Oostenrijksche
vlooten, waarbij de dappere admiraal von Tegetthof de
aanvoerder der laatste was. Toen was Helgoland Engelsch
grondgebied; de Engelschen veroverden het in 1807 en
maakten er tot 1812 een punt van, van waaruit over ge-
heel de Duitsche en Deensche kusten de smokkelhandel zich
verzette tegen den boycot, door Napoleon over alle Engel-
sche waren uitgesproken. Zij bleven er genesteld totdat
Duitschland, minder het eiland wenshende voor eigen
krachten dan wel het gevaar voorziende zoo onmiddellijk
nabij den mond der Elbe een Engelsch vlootstation gevestigd
te hebben, een zware Afrikaansche concessie deed, teneinde
zich het bezit van dit eiland te verzekeren.

Of op dit oogenblik die concessie, gelijk toentertijd vooral
geschiedde, nog als eene gerekend wordt waarbij het voor-
deel uitsluitend aan Britschen kant was, het valt ten zeerste
te betwijfelen en of op dit oogenblik Engeland nog even
grootte voldoening zal gevoelen over den destijds aangegane
ruil, ook daaromtrent is een vraagteeken niet geheel onge-
past. En dit temeer, omdat Duitschland zich in de laatste
jaren niet er mede tevreden heeft gesteld zich met het bezit
van Helgoland van een Engelsch steunpunt in de directe na-
bijheid zijner kusten te hebben bevrijd, maar omdat het met
grootte en ijzere energie bezig is geweest zich in deze rotsmidden in
zee een natuurlijke vesting te verschaffen, welker kracht een-
maal grootte beteekenis kan hebben. Geheel Helgoland is op
dit oogenblik niet veel meer dan één uitgebreide vesting. Het
onderland, dat aan de zuidzijde zich voor de rotsen uitstrekt,
is voor deze vesting van geen beteekenis en is dus met rust
gelaten, maar geheel het bovenland is ingenomen door de bat-
terijen in wording, door de versterkingen van verschillenden
aard. Om alle scherpe punten der rotsen gluren de vuur-
monden; geheel het midden van het boveiland ligt daar
nu omwoeld en ontgraven, is geheel naar nieuwe verdedi-
gingsplannen ingericht. Beneden, dadelijk aan den voet van
de rots is men bezig de haven te bouwen, die veilige ligging
moet verzekeren; en zoowel daar als hier zijn het niet alleen
de borden met het imperatieve opschrift dat niet mag worden
gephotografeerd of geteekend, welke van het gewicht der
stellingen overtuigen, maar zijn het veel meer de argusblikken
der schildwachten, die waken in de directe nabijheid en die
waken van verre, zonder door den bezoeker gezien te worden,
met verrekijkers, welke er gevoelig den nadruk op leggen,

dat men in staat is het verbod te handhaven
De vesting Helgoland is wel bezig aan het eiland
Helgoland veel van zijn natuurlijke beteekenis te
ontnemen. Het Helgoland, dat vroegere eeuwen
daar gekend hebben, kan men er toch niet meer
waardeeren; het is reeds tientallen van jaren
achtereen badplaats, in zekeren zin mondaine
badplaats boven alles. De geschiedenis van
het badleven van Helgoland dateert reeds
van 1826 toen de dusgenoemde „Aktien Ge-
sellschaft Seebad Helgoland”, die op initiatief
van den scheepsbouwer Jacob Andressen
Siemens tot stand was gekomen, de eerste
vier badkarren op de dusgenaamde Düne,
en tegelijkertijd op het strand van Helgo-
land liet rijden. Toen kon niemand zich denken,
dat het armoedige eiland eens zou groeien
tot een welbekende badplaats en het denkbeeld
dat aan het initiatief van den ondernemenden
Siemens ten grondslag had gelegen om langs
dezen weg het eiland economisch op te heffen,
scheen geen succesvollen uitslag te mogen hopen.
Eerst toen in 1834 de Engelsche regeering de
rente der aandelen waarborgde, kwam de
maatschappij tot grooter ontwikkeling en kon
zij breder de wiken uitslaan; van dat
oogenblik af ook was de opkomst van het eiland
verzekerd. Helgoland, dat in 1826 niet meer

dan 104 badgasten telde, had er 30 jaren later reeds 2218, en
in 1888, 8320. Duitschland's invloed heeft dat aantal ech-
ter wel zeer doen stijgen, want in 1899 waren er reeds
20.669 badgasten; in 1911 zelfs 35.043.

Zij zijn er allen, het spreekt wel bijna vanzelf, slechts be-
trekkelijk korten tijd; want hoe of alle deze duizenden,
vermeerderd nog met de Helgolandsche bevolking zelve,
daar op die kale rots geherbergd zouden moeten worden,
hoe of die allen er ook op dit zoo afgesloten gebied alle
behoeften voor zich zouden vinden, het zou een raadsel
mogen heeten. Inderdaad, wanneer men hoort van een
eiland, dat men kan afzien, meent men niet geheel aan de
letterlijke beteekenis van het woord te moeten vasthouden,
en toch is dit hier het geval. Men vaart het eiland rond,
daarbij op eerbiedigen afstand van de kust
blijvende, in nog geen half uur tijds. Men
loopt het rond in misschien het dubbele van
dien tijd en dan nog zonder zich te behoeven
te vermoeien. Als men de platen van Helgo-
land ziet, genomen meestal met het gezicht
op het meest bewoonde zuidelijk deel, waar

het onderland en bovenland vlak bij elkaar zijn en zich tot
één geheel hebben ontwikkeld, dan ziet men de kale rotsen
met een enkelen blik af en men vraagt zich af wat er eigen-
lijk op het eiland is behalve het kleine stadje met zijn
eigenaardige nauwe straatjes en zijn grappige poppen-
huisjes. Werkelijk is er weinig; maar er is de heerlijke
natuurlijke zeelucht; er is de rustige afgeslotenheid van de
overige wereld; er is de symptoon van leven buiten een
andere maatschappij dan de drukke en gejaagde, die wij zoo
goed kennen en welke hier valt te vergeten, gelijk nergens
elders. Op Helgoland is men vrij behalve dan tegenover zijn
mede-badgasten; op Helgoland kan men elken dag, zelfs meer
dan eens per dag, denzelfden weg wandelen over de rotsige
kanten van het eiland zonder dat deze ooit verveelt, zonder
dat deze dezelfde schijnt, omdat men er steeds de zee ziet
in eene voor het oog telkens andere belichting en omdat de
rotsen tegen die zee steeds waar te nemen zijn in grauwe,
grillige vormen van een roode, brokkelige omgeving. Dat is
juist het aantrekkelijke van Helgoland, het in zekeren zin
natuurlijke en tegelijk het miniatuurachtige van zijn wereld.
Men moet Helgoland zien, wanneer eenmaal per dag de
booten van Hamburg en van Wilhelmshaven de nieuwe
badgasten aanbrengen; aan de pier, waar dan de kleine
motorbootjes ankeren, staan hier in dubbele rij de reeds
met het eiland vertrouwd geraakte badgasten opgesteld om
de nieuw aangekomenen te monstereen en te bespreken. Het
genoegen van den „Lasterallee” gelijk men dezen natuurlij-
ken weg heel aardig heeft gedoopt, behoort al spoedig tot
de grootste van het Helgolandsche badleven, dat in zijn
betrekkelijke eentonigheid wel het bewijs in zich draagt, dat
zij die hier komen, er komen voor gezondheid, er komen
voor genezing, meer dan voor genoeg alleen.

Helgoland is zeker, al behoort het ook tot de oudste der
Noordzeebadplaatsen, niet de eerste en de voornaamste in
deze eilandenreeks; integendeel, het staat eenigszins op
zichzelf, zoowel door den aard van zijn badleven als door
zijne ligging en het dankt aan dit isolement enkele voordee-
len, maar het wijt er ook aan een zekere afzondering, welke
velen afschrikt. Norderney is een badplaats van een gansch
ander karakter; beslist de voornaamste in de reeks, waarbij
ze zich aansluit; ze is ook veel meer mondain dan Helgoland,
waar men betrekkelijk weinig gelegenheid heeft om verma-
ken te genieten of door uiterlijkheden van toilet en anders-
zins te schitteren. Zelfs Sylt, dat ook niet door overmaat

van wereldschheid geplaagd wordt, neemt een andere plaats in dan Helgoland; het is in zekeren zin het centrum van de noordelijkste groep dezer kleine eilanden; het ligt veel dichterbij de kust, het is grooter en biedt daardoor meer variatie. Als Helgoland dan ook zoo aantrekkelijk is, gelijk wel blijkt uit het steeds vermeerderend aantal zijner bezoekers, dan is het motief daarvoor te vinden in het feit, dat Helgoland een wereldje op zichzelf vormt, waarin men zich slechts met elkander bezig houdt. De badgasten, die er zijn, ontmoeten er elkaar meermalen op denzelfden dag; de oppervlakte, waarover zij zich hebben te bewegen, is zoo gering, dat dit niet kan uitblijven. De bevolking heeft haar eigen en eigenaardig karakter door den loop der eeuwen heen vrijwel behouden; de Helgolanders trouwen onder elkaar; nu misschien niet meer zoo streng als vroeger, maar toch nog steeds met vrij groote vasthoudendheid. De Helgolanders worden daarom geprezen als een volk, waarin een bekend ethnoloog als Dr. Schäfer, van alle Noordzee-eilanden het meest sprekend het typisch-Germaansche, het echt-Friesche karakter terugvindt, zoowel in de uiterlijke verschijning als in de taal. Die taal heeft, men kan het aan sommige klanken duidelijk opmerken, een sterke verwantschap met onze eigene taal; evenals in het Mecklenburgsche dialect klinken ook hier bekende tonen in de woorden door. Geheel die taal is overigens klankrijk, welluidend, wanneer men er slechts even aan gewend is en ze onderscheidt zich door een groote hoeveelheid van vocalen. De Helgolanders hebben langen tijd hun typische kleederdracht behouden; die der mannen naar het echte in vele opzichten nu verouderde visscherstype met den schilderachtigen zuidwester; die der vrouwen sierlijk en in elk geval bont gekleurd. Aartshertog Ludwig Salvator van Oostenrijk, als tourist welbekend, heeft in de serie van de reisboekjes van Woerl over Helgoland geschreven en uit zich zeer sympathiek over deze typen van echte visschers met wie hij uren achtereen op zee bij de vischvangst, aan het strand bij het waarnemen van de golven, heeft doorgebracht. Zij missen volkomen, zoo erkent hij, de romantiek van de visschers der Adriatische zee, maar zij hebben een klaar inzicht in vele dingen, dat de meest beschaafden en de meest ontwikkelden hen zou kunnen benijden. Frischheid van geest en van moraal spreekt uit wat zij zeggen: frischheid straalt er ook uit de personen zelf en uit de woningen in het dorpje, die, hoe klein ze ook mogen zijn, van een blankheid en van een reinheid zijn, die vooral ons Hollandsch hart aangaan doet. Somwijlen is het in Helgoland als vertoeft men op Marken, alleen met een verschil van kleuren en van spraak, een verschil ook nog van geoefendheid in het jagen op de eigenaardigheden der vreemdelingen, maar ook hier overal in de vertrekjes oud porselein, ook hier veel oud koper. Doch op Helgoland is men met den verkoop dier voorwerpen niet zoo gul; evenals de bloemen voor de vensters dienen zij voornamelijk om het innerlijk behagelijk te maken.

Helgoland is echter meer dan een interessant eiland; het is voor een ieder die de planten- en dierenwereld bestudeert ook een merkwaardig eiland. Want rijker en menigvuldiger dan op eenig ander punt van de Deutsche kusten ontplooit zich hier het natuurlijk leven der zee en meer dan elders kan men hier te midden der menschen aantreffen de zeevogels van geheel verschillende pluimage, welker nesten hier zorgvuldig beschermd worden door degenen, die geroepen zijn om de wet te handhaven. Dat hier trouwens onmogelijk andere invloeden dan de meest onvermengde van de zee in het spel kunnen zijn toont de kleine rondvaart om het eiland, die tevens een kijk geeft op de afwisseling welke deze

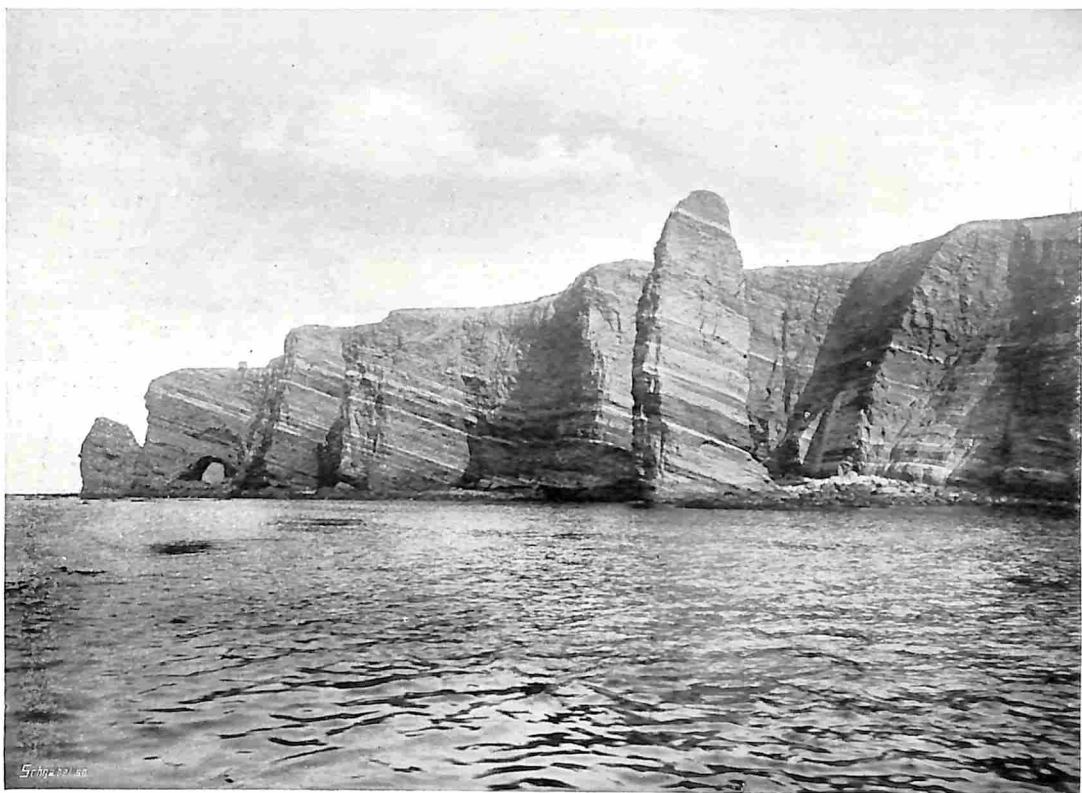
DE ROTSSEN VAN HELGOLAND.

oogenschoonlijk zoo gelijkvormige maar tegelijk zoo grillig gevormde kust geeft. Al spoedig nadat men van de pier is afgevaaren, bereikt men een vrijstaande hooge rots, die geheel van roode kleur doortrokken met witte zandsteen is; de Helgolanders noemen deze rots de Mönch en de veel kleinere, die daarnevens ligt de Nonne, en te zamen vormen zij een geheel dat imponeert door het onverweerbare dier rotsen, aan welks voet men thans bezig is de haven te ontwerpen, maar waartegen niettemin den geheelen dag door bruischend de golven opspringen. Zij zijn minder „elegant” van uiterlijk dan de Needles op Wight, hoorden wij eenmaal en zeer terecht opmerken, maar zij passen geheel in deze omgeving; zij zouden niet anders kunnen zijn. Zij zouden dan te veel afsteken bij de onmiddellijk volgende Houshorn, die nevens de andere donker en kaal daar breed in zee ligt en op welke de lichttoren in het bijzonder zijn hel schijnsel laat vallen; elegantie in deze rotsen zou ook te zeer afsteken tegen de verwilderde massa, die daar als dooreen gesmeten nog altijd ligt sedert in den vroegen morgen van 10 Juni 1865 de Mörnerstack met donderend geraas in zee stortte.

Hier vooral zijn het de verschillende hollen, die zich in de rots tekenen. Van hieruit gaat ook die lange rij van klippen, welke zoo gevaarlijk is en in welks onmiddellijke nabijheid zich zulk een opgewekt zeevogelen-leven heeft ontwikkeld. Vele van deze breede rotsen zijn wereldjes op zichzelf, waarop men de kleuren der natuur in grillige vormen kan bewonderen en waartusschen de meest eigenaardige diertjes rondspartelen. En dan komt men aan die rotsen, die elk voor zich in geweldigen omvang naar voren treden; aan den Pastor en aan Frau Pastorin; aan den Kanzel en aan den Seligerhorn, die allen zoover naar buiten uitsteken, dat het bijna onmogelijk is hier het wijde uitzicht van elders te genieten, terwijl alleen op 'de grootste deelen dezer rotsenformatie de vogelwereld te bereiken is, welke zich ook daar heeft gevestigd. Onder aan den voet van de nu volgende Trichterhorn vindt men nog de overblijfselen van het deel dat in 1857 in zee stortte; dan komt men geheel aan het Noordpunt, waar de aldus genoemde Schildwache post heeft gevat; tenslotte is er 'de oostkust, die een kleine strook strand open laat, waarop men zich echter niet geheel en al zonder gevaar kan begeven, omdat steeds en soms op het alleronverwachts stukken steen, groote of kleine, naar beneden storten.

(Slot volgt). H. VAN DER MANDERE.

Overneming verboden.

HELGOLAND. SÜDSPITZE.

Foto Haagsch Ill.-Bureau.

HET HONDERD-JARIG BESTAAN VAN HET DERDE REGIMENT HUZAREN.
GROEP WACHTMEESTERS VAN HET REGIMENT, GEKLEED IN DE HUZAREN-UNIFORMEN
(DER CHEVAUX-LÉGERS, VAN HET 5DE, VAN HET LATERE 3DE DRAGONDESEN VAN DE
TEGENWOORDIGE HUZAREN) VAN 1814—1914.

DE BOONENKEVER.

(BRUCHUS RUPIMANUS BOH.)

WANNEER er sprake is van een van God gezegende groente, dan moet de snijboon in de allereerste plaats genoemd worden. Zij heeft alles voor; ze is malsch in den mond, aangenaam van smaak, rijk van productie, laag van prijs en zeer voedzaam. Het is plant-aardig vleesch, dat niet weerzinwekkend, niet bloederig, gelijkwaardig is met de griezige stukken op de toonbank van den slager. Om er op krachtige wijze de deugden van te verkondigen spreekt de Provinciaal van *gounjio-gus*.

Heilige boon! troost der armen! met weinig kosten vult ge de maag, zoowel van den handwerksman, als van den eerlijken, den talentvollen mensch, wien nu eenmaal geen hoofdprijs in de onzinnige loterij des levens ten deel is gevallen; goedaardige boon! met drie druppels olie en een scheutje azijn was je het lievelingskostje mijner kinderjaren; en nu nog, op 't laatst mijner dagen, ben je me nog even welkom op mijn schamelen disch. Laat ons tot het eind toe vrienden blijven.

't Is echter op 't oogenblik mijn doel niet je lof te zingen; maar vergun me, als belangstellend vriend je de volgende vraag te stellen: „Waar is je vaderland? Ben je gelijk met de paardeboon en de erwt uit Centraal-Azië gekomen? Maakte je deel uit van de verzameling zaden, die de eerste pioniers van den landbouw uit hun tuintje voor ons hebben meegebracht? Kende de oudheid je ook?”

Hierop antwoordt het insect, die onpartijdige en doorgaans wel ingelichte getuige: „Neen, in onze streken was oudtijds de snijboon niet bekend. Deze kostbare groente is niet langs dezelfde kanalen als de erwt tot ons gekomen. Ze is een vreemdelinge, die eerst laat in de Oude Wereld is ingevoerd”.

Het woord van 't insect is een nadere overdenking waard, daar het zeer goed gedocumenteerd blijkt te zijn. Hier volgen eenige feiten. Gedurende den langen tijd, dat de tuinbouwzaken zich in mijn belangstelling mogen verheugen, heb ik nimmer snijboonen aangetast gezien, door den een of anderen verdelger, behorende tot de vlinderfamilie, speciaal door de Boonenkevers, die vaste uitbuiters van

leguminosen. Ik ondervraag hieromtrent mijn bureu, lieden die hun oogen goed den kost geven, wanneer 't geldt hun oogst te beschermen. Aan hun eigendom raken is een afschuwelijk misdrijf, dat heel gauw ontdekt is. Bovendien is de keukenmeid er ook nog, die onder het afhalen der voor 't middagmaal bestemde boonen, niet in gebreke zou blijven, den boosdoener onder hare speurende vingers te ontdekken.

Welnu, allen antwoorden eenstemmig op mijn vragen, met een glimlach, waarin hun wantrouwen in mijn kennis betreffende de kleine bestjes duidelijk te lezen staat. „Mijnheer”, zeggen ze, „ik verzeker u, dat er in de snijboonen nimmer wormpjes gevonden worden. Ze is een gezegende boon, die de klander ontziet. De erwt, de groote boon, de lins, de lathyrus, de grauwe erwt, hebben hun ongedierte, zij, *lou gounjio-gus*, nooit. Wat zouden wij, arme menschen moeten beginnen als de *Courcoussoun* ons die betwistte?

De klander veracht haar werkelijk, en deze afkeer is wel zonderling, als men zich herinnert, met welk een woede andere

leguminosen worden aangevallen. Allen, tot zelfs de armzalige lins, worden met graagte genoten, en de snijboon, die er en door haar grootte en door haar smaak zoo verleidelijk uitziet, blijft onaangetaast. 't Is onbegrijpelijk. Om welke redenen versmaadt de *Bruchus*, die zonder aarzelen van 't uitmuntende tot het middelmatige en van 't middelmatige tot het uitmuntende overgaat, die kostelijke boon? Ze verlaat de lathyrus voor de erwt, zij verlaat de erwt voor de boon, voor de wikke, even vol daan over het armoedige zaadje, als over den feestelijken koek, terwijl de verleidingen van de snijboon geen vat op haar hebben. Waarom toch?

Blijkbaar omdat deze groente haar onbekend is. De andere, zoowel de inheemsche, als de uit het Oosten geïmporteerde, zijn haar reeds sedert eeuwen bekend, elk jaar ondervindt ze er de weldaden van, en vertrouwen stellend in de lessen van 't verleden, regelt ze naar de antieke gebrui-

Foto Haagsch Ill.-Bureau.

HET HONDERD-JARIG BESTAAN VAN HET DERDE REGIMENT HUZAREN.
DE SLOTFIGUUR VAN HET CAROUSSELRIJDEN, EEN W. DIE ONDER DE TONEN
VAN HET WILHELMUS GEVORMD WERD.

Foto-Bureau „Argus”.

HET HONDERD-JARIG BESTAAN VAN HET DERDE REGIMENT HUZAREN.
DE VERSIERDE KAZERNE TE 'S GRAVENHAGE.

Foto Aug. F. C. Heitmeier.

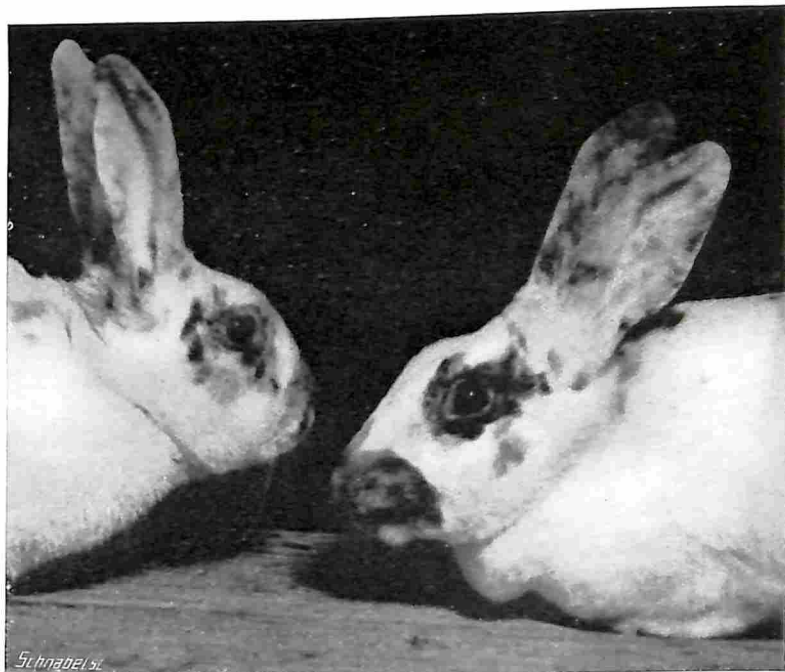

Foto-Bureau „Argus“.

KONIJNEN OP DE PLUIMVEE-TENTOONSTELLING TE AMSTERDAM.

LINKS: ENGELSCH LANGOOR (EIG. POL. DE KLERK). RECHTS: RHEINISCHE SCHECHE, WIT-BRUIN (EIG. D. MEISTER).

ken de zorgen voor de toekomst. De snijboon, wier deugden den Bruchus tot heden onbekend zijn, komt hem verdacht voor.

Het insect bevestigt dit ten duidelijkste: de invoering van de snijboon is van betrekkelijk jongen datum. Ze is van verre tot ons gekomen, vrij zeker uit de Nieuwe Wereld. Was ze uit Azië afkomstig, dan zou de snijboon haar vaste verbruikers hebben, op de manier van de erwt, de lins, en tal van andere. Het kleinste leguminosenzaadje, vaak niet grooter dan een speldeknoop, voedt zijn Bruchus, een dwerg, die het kalmpjes oppeuzelt, tot een woning uitgraaft, en zij, de snijboon, die smakelijke lekkernij zou gespaard blijven!

Voor deze eigenaardige immuniteit is geen andere verklaring te geven dan deze: evenals de aardappel en de maïs is de snijboon een geschenk der Nieuwe Wereld. Ze is tot ons gekomen, niet vergezeld door 't insect, dat op den geboortegrond haar gewone bezoeker was, ze heeft in onze moestuinen andere grutters gevonden, die haar uit onbekendheid versmaad hebben. Evenzoo bleven hier de maïs en de aardappel gespaard, tenzij ze bezoek mochten krijgen van hun toevallig geïmporteerde Amerikaansche verbruikers.

De getuigenis van het insect wordt bovendien bevestigd door de negatieve getuigenis der oude klassieken: op den landelijken disch van hun landlieden verschijnt de snijboon nimmer. In den tweeden herderszang van Virgilius, bereidt Thestylis het maal voor de maaiers:

*Thestylis et rapido fessis messoribus aestu
Allia scripyllumque herbas contundit olentes.*

Het mengsel is iets dergelijks als de *aïoli*, dat zoo streelend is voor een Provençaalsch gehemelte. In verzen staat het zeer goed, maar 't is weinig voedzaam. Men zou hier liever een krachtiger schotel begeeren, bruine boonen toebercid met fijn gehakte uien, zoo iets staat in de maag en blijft tegelijk een landelijk maal, niet

minder goed dan knoflook. Na zulk een gerecht kunnen de maaiers onder 't gezang der cicaden en in de schaduw der garven een heerlijk middagdutje doen.

De Thestylis onzer dagen, die wel niet zoo hemelsbreed van haar antieke zuster zal afwijken, zou zich wel wachten de *gounflous*, die op zuinige wijze den hevigsten honger stilt, te vergeten. De Thestylis van den dichter denkt er niet aan, eenvoudig omdat zij ze niet kent.

Dezelfde schrijver schildert ons Tityrus, die voor een enkelen nacht gastvrijheid verleent aan zijn door de soldaten van Octavius verdreven vriend Melibeus en die met loomen tred achter zijn kudde geiten aan sukkelt. „Ons maal”, zegt Tityrus, „bestaat voor heden uit kastanjes, kaas en vruchten”. De geschiedenis voegt er niet bij, of Melibeus zich laat verleiden, hetgeen te betreuren is, want dan zouden we gedurende het eenvoudige maal, op duidelijker manier vernomen hebben, dat de snijboon den herders der oudheid ontbrak.

Ovidius verhaalt ons op aandoenlijke wijze de ontvangst, die Philemon en Baucis den hun onbekenden goden in hun schamele hut bereidden. Op de tafel met drie pooten door een potscherf vastgezet, verschijnen achtereenvolgens koolsoep, ranzig spek, eieren, even in de heete asch gewenteld, ingemaakte kornoeljes, honing en vruchten. Aan deze landelijke lekkernijen ontbreekt maar één gerecht, dat de Baucissen onzer velden zeer zeker niet vergeten zouden. Na de soep zou plichtmatig de schotel met snijboonen opgedischt moeten worden. Om welke redenen spreekt Ovidius, die anders zoo graag in bijzonderheden afdaaft, niet van deze groente, die 't menu zoo uitstekend vullen zou? Wederom om dezelfde reden: hij zal ze niet gekend hebben.

Te vergeefs raadpleeg ik het weinige, dat ik over de landelijke maaltijden der oudheid gelezen heb, geen enkele herinnering aan de snijboon komt me in de gedachte. De pot van den wijngaardnier, van den landman schafte wel wolfsboonen, erwten, linzen, maar nooit die groente bij uitnemendheid.

Het woord „haricot” zelf geeft te denken. 't Is een vreemd woord zonder eenige verwantschap met onze woorden. Ten gevolge van zijn eigenaardigen klank, zoo verschillend van onze lettercombinaties, wekt het de herinnering aan 't een of ander carabisch dieventaaltje, evenals de woorden *caoutchouc* en *cacao*. Zou het woord inderdaad van de Roodhuiden in Amerika afkomstig zijn? Zouden wij tegelijk met het gewas, den naam min of meer verhaspeld, meegekregen hebben, waarmee het in zijn vaderland werd aangeduid? Misschien wel, maar hoe daaromtrent zekerheid te krijgen? Haricot, geheimzinnige haricot, ge plaatst ons wel voor een linguistische kwestie.

In 't Fransch heet hij ook wel *fasciole*, *fageolet*. In 't Provençaalsch *faïon* en *faviou*; in 't Spaansch *faseolo*, in 't Portugeesch *fevao*, in 't Italiaansch *fagiolo*. We zien derhalve dat de talen van den latijnschen stam, alle, met de onvermijdelijke verandering van 't achtervoegsel, 't oude grondwoord *faseolus* bewaard hebben.

J. H. FABRE,
(vert. door P. G.)

(Wordt vervolgd).

Foto-Bureau „Argus“.

HET ZWAKKE GESLACHT SMACHTENDE NAAR DE GENIETINGEN DER STEMBUS.